

Bolečina v pesmih Sylvie Plath

Alenka Zor-
Simoniti

Ameriška pesnica Sylvia Plath je bila samosvoja ustvarjalka, ki je v šestdesetih letih vznemirila ameriško in angleško literarno javnost z izrazito osebno, pretresljivo iskreno in oblikovno svežo poezijo. Rodila se je leta 1932 v Bostonu v ZDA, študirala angleščino v Northamptonu in že v najstniških letih objavljala pesmi in črtice. Kot občutljivo dekle je v mladih letih doživljala duševne stiske, zaradi katerih so jo v psihiatrični bolnišnici zdravili celo z elektrošoki. Po diplomu na Smith Collegu leta 1955 se je kot štipendistka Fullbrightovega sklada izpopolnjevala v Cambridgeu, kjer je opravila tudi magisterij iz književnosti. Po poroki z angleškim pesnikom Tedom Hughesom je nekaj časa poučevala v ZDA, po vrnitvi v Anglijo pa se je posvetila zgolj pisanju. Leta 1960 je izšla njena prva pesniška zbirka KOLOS (The Colossus), leta 1963, le mesec dni pred njeno smrtjo, pa roman STEKLENI ZVON (The Bell Jar). Roman pripoveduje o mladem dekletu, ki občuti v duševni stiski življenje kot bivanje pod steklenim zvonom, skozi katerega se svet kaže v popačeni obliki. Pesnica je preživljala zadnje mesece življenja ločena od moža, razpeta med hojenjem po pisanju in realnostjo, ki je zahtevala od nje vedno več moči, trdne volje in samoopovedovanja. 11. februarja 1963 si je vzela življenje. Pesmi, ki jih je pisala še v zadnjih nočeh svoje stiske, so izšle dve leti kasneje v zbirki z naslovom ARIEL.

Zgodnja lirika Sylvie Plath, ki jo je pesnica pisala v najstniških letih, nima posebne umetniške moči in vrednosti, saj je zavezana predvsem oblikovni dovršenosti. Zaradi umetno zgrajenih besednih zvez in podob, ki so le odsev pesničinega literarnega znanja, je neprepričljiva in zanimiva zgolj z razvojnega vidika. O pesničini izvirni ustvarjalnosti govorijo šele pesmi, ki so nastale po letu 1956, resnično zrelost in pretresljivo izpovedno globino pa je pesnica dosegla v pesmih, ki jih je pisala od leta 1960 do svoje smrti. To je drzno razodevajoča se lirika, ki tenkočutno odseva pesničin notranji svet. Zavest Sylvie Plath se v njej smelo, skorajda brutalno spaja s temnimi sencami in demoničnimi podobami, ki živijo v nedoumljivih plasteh pesničine biti. Strah in mora, bes in obup osamljene ženske, matere dveh otrok, ki doživlja življenje kot pustolovščino in zakleto suženjstvo hkrati, so se utelesili v preprosti govorici; ta vre na dan v podobah, ki brišejo mejo med snom in resničnostjo. Pesnica se v besedah, zaznamovanih s krvjo in izročeno smrti, lahko poigrava z glasovi in bistroumnno prepleta prizore iz svoje duševne drame s humorjem ter jih tako trga iz vsakdanjih čustvenih obrazcev, patetike in samopomilovanja.